

Job Knoester

Job Knoester werkt vooral als tbs-advocaat. In meerdere zaken die ook in het nieuws verschenen, stond hij verdachten bij. Dat bracht hem meermaals in aanraking met bedreiging en hatelijke berichten. Maar meer nog dan daarover, is hij verontwaardigd over het ontbreken van *equality of arms*.

Liever dan verdachten uit de georganiseerde misdaad staat Knoester tbs'ers bij, want, zo zegt hij, ook al hebben die vaak iets verschrikkelijks gedaan, aan hun daad ligt vaak een beschadigd verleden ten grondslag. Bij het verdedigen van zijn cliënten is hij vaker dan hem lief is in aanraking gekomen met bedreigende situaties en intimidatie. Slechts één keer heeft hij aangifte gedaan. Dat was in 2013, toen hij de verdachte bijstond van de moord op Nicole van der Hurk. De zaak duurde een aantal jaar, en telkens als er een zitting was, werd de website van zijn kantoor gehackt. 'Dat was dan nog wel humor, want dan waren we ineens een hamburgertent.' Echt bedreigend vond hij het toen er plotseling een client van een kantoorgenoot woedend de trap van hun kantoor kwam afrennen met een vuurwapen in de hand. Zo'n jaar of tien geleden zag hij zich steeds vaker geconfronteerd met mensen met ernstige psychische problemen terwijl hij 1 op 1 in kleine ruimtes met ze zat. Wetende dat hij ouder wordt besloot Knoester close combat-training te gaan doen. Zijn trainer noemde 'krav maga iets voor watjes'. Knoester is zich door de trainingen veiliger gaan voelen.

En dat komt hem goed van pas. Want het is allemaal wat harder geworden, zegt hij. 'Vroeger was het bijzonder als je bedreigingen kreeg. Nu is het heel normaal als je wordt beledigd of bedreigd.' Dat gebeurt hem via social media het meest, maar ook via email, whatsapp, voicemailberichten, en handgeschreven of uitgeprinte brieven. Hij heeft een foto op zijn telefoon van zo'n uitgeprinte brief. Die kreeg hij toen hij iemand bijstond die vlakbij het Haagse station Holland Spoor meerdere mensen levensgevaarlijk verwond had. 'Dat je Malek F. gaat bijstaan – het is een schande. Lekker scoren, bah. Ik spreek de hoop uit dat je kinderen of je vrouw ook eens overhoop wordt gestoken. Je hebt de uitstraling van een verkeersslachtoffer met dodelijke afloop.'

Voor zijn directe omgeving vindt hij bedreigingen en hatelijke berichten heel vervelend. Hemzelf deed dat briefje helemaal niets meer. Hij is er beter in geworden teksten op waarde te schatten, en hij heeft ook een beetje een olifantenhuid gekregen. En, sinds iets meer dan een jaar krijgt hij in tegenstelling tot wat de maatschappelijke trend is, minder bedreigingen en hatelijke berichten. Hij legt de connectie met zijn regelmatige aanwezigheid in het televisieprogramma Vandaag Inside, een populair televisieprogramma dat door alle lagen van de bevolking bekeken wordt. 'Mensen vereenzelvigen de advocaat met de cliënt. Maar sinds ik dat doe, zien mensen me niet alleen als een machine die opkomt voor een verdachte, maar zien ze me als mens achter de toga. En sinds ik dat merk, laat ik ook op social media meer van mezelf zien. Mensen zien me ook als vader, ze weten dat ik van grapjes hou, ze zien me niet alleen meer als een kille advocaat.'

Die open houding is voor hem belangrijk, want, zo zegt Knoester, helemaal als tbs-advocaat is het erg belangrijk om empathisch te kunnen zijn. 'Als je een muur optrekt, als je alles echt wegstopt, en er klinisch en kil er doorheen gaat, maakt het je minder empathisch, en dus ook minder geschikt als advocaat. Ik heb dat ook gedaan vroeger, uit zelfbescherming, maar dat wil ik niet meer. Je staat minder goed je cliënten bij en gaat elk debat dan met gestrekt been in. Dat komt het debat niet altijd ten goede. Je wordt minder gehoord: je krijgt je boosheid niet verkocht.'

Equality of arms

Obstakels in zijn werk vindt hij overigens niet alleen in een soms nogal heetgebakerde buitenwereld. Hij wijst erop dat een advocaat niet kan beschikken over de middelen waarover het Openbaar Ministerie kan of mag beschikken. *Equality of arms* is volgens Knoester slechts het geschreven woord, en zeker niet de praktijk. Hij ziet graag dat de Raad voor Rechtsbijstand wat ruimhartiger een tweede of derde advocaat aan een complexe zaak laat toevoegen. Bij een grote zaak werken er meerdere officieren van justitie aan een zaak en hebben zij ook nog eens parketmedewerkers. En het OM heeft ook veel meer ruimte om onderzoek te doen. 'De meeste van onze cliënten hebben geen geld, dus als wij óók een onderzoek willen laten verrichten, dan zijn we eigenlijk altijd afhankelijk van de officier van justitie of de rechter. Ik vind dat je van hen mag verwachten dat ze veel welwillender reageren op onderzoekswensen van advocaten. Nadat aan de andere kant *alle* ruimte is geboden om onderzoek te doen, moet jij je best doen om überhaupt iets voor elkaar te krijgen.'

Knoester kan zich niet aan de indruk onttrekken dat de proceseconomie daarin een rol speelt. 'De rechtspraak staat onder druk, ze hebben haast.' Die haast brengt beslissingen met zich mee die de equality of arms verder uit zicht brengt. Het verkleinen van die ongelijkheid vraagt om geld. En waar dat vandaan moet komen? 'Je moet prioriteiten stellen. Gezondheid en vrijheid zijn kernwaarden van een rechtsstaat. Bij een eerlijk proces gaat het om dat laatste. Daar maak je voldoende geld voor vrij. Punt uit. Anders blijven het krokodillentranen na weer een Schiedammer Parkmoord of Lucia de B.'

Inflatiecorrectie

Voldoende geld wordt er vooralsnog in elk geval niet uitgetrokken voor de beloning van sociaal advocaten, vindt Knoester. Sociaal advocaten zijn voor hun inkomsten voor een groot deel afhankelijk van de overheidssubsidies op rechtshulp voor mensen met een laag inkomen. Recente rapporten constateren dat de aanwas van nieuwe sociale advocaten flink onder druk staat, vooral als gevolg van de lage beloningen. En de Minister voor Rechtsbescherming, Weerwind, zegt Knoester, bedenkt wel plannen, maar doet niks. 'Iedereen brengt bij ons inflatiecorrectie in rekening: de verhuurder, de energieleverancier, de koerier. De Raad voor Rechtsbijstand doet er dit jaar 0,67% bij. Daar moeten we het mee doen. Terwijl de regionale Ordes van Advocaten wél een correctie toepassen van 10% bij salarissen van jonge advocaten. Die jonge advocaten zeggen tegen ons: wij willen óók inflatiecorrectie. Maar dat kunnen wij niet betalen. Als wij dat wél zouden doen, hebben onze jonge advocaten een hoger salaris dan de partners.'

Dat die ongelijke beloning effect heeft op de aanwas van jonge sociaal advocaten begrijpt hij wel. 'Mijn zoon van 17 studeert nu aan het hbo, rechten, en gaat straks naar de universiteit. Ik vind dat ik een prachtig vak heb, maar ik raad het hem toch niet aan. Want ik weet ook: dan moet hij 80 uur per week gaan werken om het hoofd boven water te houden. Dat gun ik hem niet.'

Knoester doet er veel aan om te zorgen dat de gebrekkige beloningen in de sociale advocatuur niet ten koste gaan van de kwaliteit van zijn werk. Allereerst werkt hij daarom erg hard. Maar daarvoor betaalt hij wel een prijs. 'Ik zit niet meer met m'n vrienden in de kroeg. Als ik niet werk, ben ik bezig met m'n vrouw en kinderen – voor andere dingen heb ik geen tijd meer.'

En behalve hard werken, noopt het gebrekkige beloningssysteem hem en andere advocaten tot zeer efficiënt werken. 'Ik hanteer de wet van de grote getallen. Als ik naar Groningen ga om cliënten te bezoeken, bezoek ik er meteen vijf.' Ook heeft hij nu een aanzienlijk kleiner kantoor dan een aantal jaar geleden. In het oude kantoor, waar hij tot ongeveer 2015 zat, had iedere medewerker nog een

eigen kamer en hadden twee advocaten één secretaresse. Nu zitten Knoester en zijn collega's met tien mensen in één ruimte van 56 vierkante meter. Sollicitaties, borrels, interviews en andere gesprekken voert hij meestal in een eetcafé vlak bij zijn kantoor. 'We zijn gedwongen om creatief te zijn, maar de rek is er wel uit.'

Incidentenwetgeving

Voor zijn werkomstandigheden is Knoester dus voor een groot deel afhankelijk van de overheid. Niet alleen op het gebied van financiering en bescherming speelt die een rol, maar ook op het gebied van wet- en regelgeving rond tbs. En in de hoedanigheid van de minister van Justitie en Veiligheid heeft die overheid in zijn werkveld vaak een iets te grote rol, stelt Knoester. 'Elke keer als er verlof wordt verleend, moet de minister daarover beslissen. Als er iets misgaat – en dat kan je niet eens in percentages uitdrukken. Het gaat om promillen, maar als het voorkomt is het heftig – dan leidt dat meteen tot een debat in Tweede Kamer, omdat de minister verantwoordelijk is. Dat debat in de Kamer leidt regelmatig tot aanpassing van wetgeving. En dat betekent dat op basis van incidenten politiek wordt gedreven. En wetgeving op basis van incidenten, dat is heel onverstandig. Dus dat belemmert ons direct.' Ooit hoorde hij de toenmalig staatsecretaris van (toen nog) Veiligheid en Justitie, Fred Teeven, op een congres zelfs eens toegeven dat hij zo'n vrijheidsbeperkende wetgevingswijziging had doorgevoerd waarvan hij wist dat het eigenlijk niet verstandig was, maar dat hij dat tóch deed omdat hij iets moest doen voor de kiezer. 'Dat is populisme.'

Al te veel hoop voor de verbetering van de positie van de advocaat en regelgeving rond tbs legt hij overigens niet in handen van de overheid. Want daarin heeft hij intussen zacht gezegd niet al te veel vertrouwen meer. 'Als je een premier hebt die aftreedt om de toeslagenaffaire, waarbij is vastgesteld dat er sprake is van institutioneel racisme, en die premier maakt meteen daarna een doorstart in een nieuw kabinet, en zegt vervolgens een aantal keren belangrijke dingen zich niet meer kunnen herinneren- als dat je regeringshoofd is, hoe kan je de rest van de overheid dan nog vertrouwen?'